

Europa Varietas Intézet

Franciaország “reintegrációja” a NATO katonai struktúrájába

“Ment is meg nem is, köszönt is meg nem is, vitt ajándékot meg nem is”

Türke András István Ph.D

A NATO 60 éves évfordulója alkalmából a Strasbourg-Kehl-I csúcson bejelentésre kerül Franciaország visszatérése a NATO katonai struktúrájába.

Köztudomású, hogy 1966-ban Charles de Gaulle elnök számos tényező együttes hatására kiléptette Franciaországot a NATO katonai szervezetéből, míg az Észak-atlanti Szerződésnek az ország továbbra is tagja maradt. Az önálló francia nukleáris elrettentő erő szövetségi alkalmazása vagy nem-alkalmazása egy esetleges krízis esetén az euroatlanti térség integrált védelmi struktúrájának egyik bizonytalansági tényezőjét jelentette. Ezek az elmentmondások máig nincsenek feloldva, mégha a nukleáris elrettentés fontossága a SZU felbomlása után vesztett is a jelentőségéből. Mégis, néha felszínre bukkannak olyan esetekben, mint 2009 februárjában a francia és brit SSBN tengeralattjárók összeütközése : E téren nincsenek összehangolt lépések, a brit tiszt amerikai társával a fedélzeten gyanakodva « figyelni » (figyelné) a franciát a másik tengeralattjáróban – és fordítva.

A nukleáris kérdést tehát nem, (Franciaország és az NATO két, hadászatiilag egymást kizáró nukleáris doktrínával rendelkezik) a Németországban állomásozó francia erők közösségi felhasználását azonban a későbbiek folyamán több

szerződés is próbálta keretek közé szorítani. Fontosabb változásokról a '90-es években beszélhetünk még, mikor Chirac elnök Franciaország számára méltányos feltételeket kérve felajánlotta volna a reintegrációt, azonban e törekvéseket az USA megvétózta. Ennek ellenére ezután Franciaország az európai NATO békefenntartó-kontingensek legjelentősebb résztvevői között tarhattuk számon. A régi-új stratégia szerint Franciaország fontos és megbízható partnere az Észak-atlanti Szerződésnek, de „hivatalosan” negligálja az Észak-atlanti Szerződés Szervezetét, noha ez utóbbi szerveiben eseti jelleggel egyre gyakrabban tűntek fel francia tisztak is. A IFOR (1995/96) óta pedig konkrét hadműveletek illetőleg Franciaország a NATO parancsokszámi rendszerébe integráltan vesz részt. Mondhatni tehát a békefenntartás területén a francia-NATO szálak egyre erősödtek, míg az « európai védelem » kérdése továbbra is neuralgikus tényezőnek számított.

Hogyan is nézett ki NATO-szempontról Franciaország 2008 végén? A NATO missziókat illetőleg 1600 emberrel 2008-ban a KFOR harmadik, míg kb. 3000 fős kontingensével az ISAF negyedik legnagyobb kontingensét alkotta. A NATO költségvetésében (1876 millió euro)

A jövő megjósolásnak leghatékonyabb módja, ha nekiallunk megalkotni.

(Peter Drucker)

7,5%-al (138 millió euro) az ötödik helyen állt, Olaszország mögött (7,7%). /Azonban költségei természetesen a reintegrációval szakértők szerint pár száz millió euroval növekedni fognak, bár inkább áttételesen./ Franciaország a Berlin Plusz folyamat (NATO eszközök ESDP célra), a NATO-Oroszország párbeszéd, a Prágai csúcs által indított NATO reformok és az NRF egyik legaktívabb szorgalmazója. Gyakorlatilag 90%-ban a NATO tagja és 38 NATO bizottságból 36-ban jelen volt.

Ezek után azonban vizsgáljuk meg, mi a helyzet Sarkozy elnöknek a szokott médiatizált elemekre épülő szándéka körül, hogy Franciaországot « visszaviszi a NATO-ba ? » A francia elnök leköszönt miniszterelnökünkhöz hasonlóan eléggé „önjáró”, megválasztása óta a katonai adminisztráció (is) alig tudta követni lépéseit. Egészen a vezérkari szintekig terjedő lemondássorozat (illetve kilátásba helyezett lemondások) vezethetők vissza a NATO-kérdéssel kapcsolatos eltérő álláspontokra. Bármilyen meglepő azonban, a reintegráció már a 2000-es évek elején is fokozatosan haladt a NATO katonai szerveiben is. 2004-ben az ún. « *Flag to post* » egyezmény 110 helyet juttatott Franciaországnak a katonai szervezetben, ami nem sok ahhoz képest, hogy a törökök 600 hellyel rendelkeznek, de mégiscsak fontos előrelépés. Franciaország bekapcsolódott a NATO katonai képésébe is (Oberammergau).

Mivel egészíti ki ezt a 2009-es reintegráció? Franciaország hozzávetőlegesen további 900 posztra számít, mellyel kb. az olaszok (1200) szintjére kerül az amerikaiak (2800), a britek és németek (2000<) után. Törökország azonban „a végsőig” küzd ellenük és a Sarkozy bejelentésével mellesleg megtorpedózta a britek létszámleépítésre irányuló törekvését is.

Lássuk a parancsnoki funkciók területén milyen két parancsnoki hellyel szúrták ki a franciák szemét : A norfolki (Virginia/USA) ACT bázison lesz az egyik hely,

ahol a NATO átalakításval foglalkoznak (doktrina, szervezet, csapatok alkalmazása). A második helyet pedig a NATO három regionális többnemzetiségű vezérkarában, Lisszabonban kapják. Feladata az atlanti térségre és Afrikára korlátozódik. Itt található a gyorsreagálású erők (NRF) és a műholdfelvételek elemzésének központja is.

A gond ezekkel csak az, hogy Norfolkban éppen semmilyen szerepe nincs a folyó NATO-műveletek irányításában, míg Lisszabon a legkevésbé jelentős parancsnokság Brunsum és Nápoly mellett, ráadásul nem mondható éppen el, hogy a NATO az atlanti vagy az afrikai térségben folytatná legfontosabb műveleteit. Chirac feltételeit nagyon belepte már a por, márpedig katonai szakértők szerint Franciaországnak vagy Nápolyban kellett volna vezető szerepet kapnia, vagy elérni azt, hogy a DSACEUR francia is lehessen. A legkülönösebb azonban az, hogy az Obama adminisztráció már-már hajlott volna az egyezményekre, azonban az európai szolidaritás megint működésbe lépett : Nagy-Britannia és Németország vezetésével maguk az európai országok fejezték ki nemtetszésüket. Persze Sarkozyt elnököt semmi sem akadályozhatja meg abban, hogy kirobbanó sikerről beszéljen.

De vizsgáljuk most meg azon stratégiai szervek aspektusát, melyekből De Gaulle kiléptette a Franciákat : a Katonai Tervbizottságot, a Nukleáris Tervezőbizottságot és a Katonai Bizottságot. A Katonai Bizottságba még Chirac léptette vissza Franciaországot 1996-ban. E 3 bizottságban a döntés nem az egyébként jellemző egyhangúsággal (ld. pl. Észak-atlanti Tanács), hanem többségi alapon működik. Jelen pillanatban még mindig nem egészen világos – milyen jellemző ez – hogy hogyan fog alakulni Franciaország szerepe a Katonai Tervbizottságban, egyes katonai szakértők szerint visszaintegrálódik, mások szerint nem. Amennyiben erre sor kerül, azzal érvelhetünk, ho-

gy de Gaulle óta az európai biztonsági környezet jelentősen megváltozott és az itteni részvétel immár nem jelent kockázatot (és alávetettséget) Franciaország saját védelme számára, hiszen katonai téren a békefenntartó hadműveleteknél viszonylag jó az együttműködés. Ez esetben a jövő titka még, hogy milyen munkamódszert (esetleg néha bojkott-módszert?) fognak itt a franciák alkalmazni.

Ahol azonban még mindig továbbélnék a második világháború utáni Franciaország megtépzott tekintélyét helyreállító politika pillérei, az az önálló francia nukleáris elrettentő erő, szuverén, a nukleáris elrettentésre alapuló doktrínával. Franciaország ugyanis nem fog visszatérni a Nukleáris Tervezőbizottságba. (Felmerülhet a kérdés : A további SSBN ütközések sincsenek tehát kizárva?)

Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete a 90-es évektől jelentősen átalakult, magának az Észak-atlanti Szerződésnek alappillére a kollektív védelem (5. cikk) kapcsán a nukleáris erők kezelése ma is kulcskérdés. Nos, ezekhez az alapokhoz Franciaország Sarkozy elnökkel sem fog visszatérni, a francia nukleáris potenciál nem kerül a NATO égisze alá. Árukladó tényezők, hogy az új Védelmi Fehér könyvüket és a 2009-14-es „Katonai Tervezési Törvénycsomagot”, a NATO-reintegrációs szempontok figyelembe nem vételével dolgozták ki és nem is szándékoznak ezeket módosítani.

Ha a jelenlegi francia lépés jelentőségét vizsgáljuk, a mérleg akkor is meglehetősen felemás. A NATO jelentősége folyamatosan csökken, az Egyesült Államok amikor csak lehet megkerüli. Eléggé naívan hangzik az a francia kormányzati érvelés, hogy éppen ez teremt lehetőséget (majd) Franciaországnak a NATO-n belül kulcspozíciók szerzéséhez, a szervezet „franciasításához”. Obama volt az, aki ügyesen

politizált, mert a franciák számára nyújtott, csak szimbolikus értelműnek tekinthető gesztusokkal politikailag alighanem hosszabb távra lekötölte a Sarkozy-adminisztrációt, a Franciaország számára eddig nem sok babért hozó afghanisztáni részvételt és csapaterősítéseket illetően. Ne tévesszen meg bennünket az sem, hogy az Egyesült Államok vezetése folyamatosan azt kommunikálja, hogy egy erős Európára van szükség, miközben stratégiai cél lett az AIRBUS megfolytása a BOEING javára - mégha ezen lépéseknek a válság jelenleg némileg be is tett.

Lényegében tehát a Sarkozy-féle reintegrációs politika nem sokat fog változtani a jelenlegi helyzeten, bár kérdés, hogy egy olyan kétségtelenül ügyes és kézzelfogható eredményekkel bíró politika, mint amit Chirac elnök folytatott 2003-ban a nyilvánvalóan elhibázott iraki beavatkozás alternatívájaként, mennyire lenne sikerrel eladható immár a NATO „teljesen” integrált tagjaként. A Sarkozy által megtettek tehát ismét egy logikus, de elődjénél nem jelentősebb lépések megtételének számítanak, melyekért Franciaország, mind az euroatlanti biztonsági architektúra, mind a NATO jelenlegi missziós tevékenységét vizsgálva, helyzetéhez és szerepéhez képest végül is méltatlan pozíciókat kapott cserébe. De hát mit is várható több egy olyan tárgyalási stratégiától, mely előbb deklarálja, hogy „mindenképpen csatlakozunk a 60. évfordulón” és csak azután kezdi meg a tárgyalásokat a csatlakozás feltételeiről...

Franciául még e témáról, a fenti elemzés forrása / röviden :
http://pesd.blogspot.com/2009_03_01_archive.html

/ történelmi távlatokban :
France - OTAN/NATO : Dans le contexte de la Défense européenne (1966-2009)
<http://europavarietas.visuart.eu/files/cerpesc09e012009.pdf>

A szerzőről :

Türke András István biztonságpolitikai elemző, a Sorbonne doktora és a Centre d'Histoire Sciences Po Paris kutatója, az EUISS, az AWEU Védelmi Bizottsága, az MKI külső munkatársa.

www.europavarietas.eu

(Az Europa Varietas Intézet ezt az elemzést a Kitekinto.hu portál rendelkezésére bocsátotta.)